

UCHWAŁA

Dnia 10 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Wygoda

Protokolant starszy sekretarz sądowy Mariusz Pogorzelski

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 10 maja 2022 r., wniosku z dnia 11 stycznia 2019 r. wywiedzionego przez pełnomocnika wnioskodawcy J. J.-M., o podjęcie uchwały w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora Prokuratury Rejonowej w K. A. M.-B., za czyn polegający na tym, iż: w okresie od końca stycznia 2017 r. do dnia 7 marca 2017 r. w G., działając wspólnie i w porozumieniu, z góry powziętym zamiarem, za pomocą środków masowego komunikowania, pomówiła wraz z ustaloną osobą J. J.-M. pełniącą funkcję Prokuratora Rejonowego w G. o takie postępowanie, które mogło poniżyć ją w opinii publicznej oraz narazić na utratę zaufania potrzebnego dla pełnienia funkcji Prokuratora Rejonowego, w ten sposób, że w piśmie skierowanym do Prokuratora Generalnego, przekazanym również do redakcji D.[...] w celu jego rozpowszechnienia oraz w rozmowie bezpośredniej z dziennikarzem J. W. podała wraz z ustaloną osobą nieprawdziwe informacje o zastraszaniu przez J. J.-M. podległych jej prokuratorów postępowaniami dyscyplinarnymi, podnoszeniu na nich głosu, stosowaniu mobbingu oraz wyrażaniu negatywnych opinii nieznajdujących pokrycia w codziennym wypełnianiu obowiązków przez poszczególnych prokuratorów, a także o nienależytym wypełnianiu obowiązków Prokuratora Rejonowego, tj. o przestępstwo z art. 212 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.; działając na podstawie art. 135 § 6 oraz art. 145 §1a Ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (Dz.U.2021.66 t.j. ze zm.; dalej: Prawo o prokuraturze);

uchwalił:

zezwolić na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora Prokuratury Rejonowej w K. A. M. do odpowiedzialności karnej za czyn, wskazany w ww. wniosku

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 11 stycznia 2019 r., pełnomocnik J. J.-M., wystąpił o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokurator A. M.-B. pełniącej obowiązki służbowe w Prokuraturze Rejonowej w K. i innej oznaczonej osoby za popełnienie występku polegającego na tym, że: w okresie od końca stycznia 2017 r. do dnia 7 marca 2017 r. w G., działając wspólnie i w porozumieniu, z góry powziętym zamiarem, za pomocą środków masowego komunikowania, prokurator A. M.-B. z inną ustaloną osobą pomówiła J. J.-M., pełniącą funkcję Prokuratora Rejonowego w G. o takie postępowanie, które mogło poniżyć ją w opinii publicznej oraz narazić na utratę zaufania potrzebnego dla pełnienia funkcji Prokuratora Rejonowego w ten sposób, że w piśmie skierowanym do Prokuratora Generalnego, przekazanym również do redakcji D. [...] w celu jego rozpowszechnienia oraz w rozmowie bezpośredniej z dziennikarzem J. W. podały nieprawdziwe informacje o zastraszaniu przez J. J.-M. podległych jej prokuratorów postępowaniami dyscyplinarnymi, podnoszeniu na nich głosu, stosowaniu mobbingu oraz wyrażaniu negatywnych opinii nieznajdujących pokrycia w codziennym wypełnianiu obowiązków przez poszczególnych prokuratorów, a także o nienależytym wypełnianiu obowiązków Prokuratora Rejonowego – tj. o przestępstwo z art. 212 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. (k.12-17).

W oparciu o ww. wniosek oraz akta sprawy sygn. I DI 10/22 oraz akta PK I SD 26.2019,

Sąd Najwyższy ustalił następujący „stan procesowy” sprawy oraz uznał za uprawdopodobniony następujący stan faktyczny.

W piśmie komputerowym z nieokreśloną datą dzienną, ze stycznia 2017 r. niezawierającym odręcznych podpisów, zaś w swojej treści wskazującym, iż jego autorami była grupa prokuratorów pracujących w Prokuraturze Rejonowej w G., skierowanym do Prokuratora Generalnego, zawarto prośbę o wgląd w sytuację tejże jednostki prokuratury oraz sposób zarządzania nią „przez 6-7 ostatnich lat”

przez obecne jej kierownictwo. W treści pisma wskazano, iż w ww. jednostce prokuratury: „panuje nastrój zastraszenia, rezygnacji, przemęczenia oraz zaszczucia. Prokuratorzy są dyscyplinowani do pracy ponad siły poprzez zastraszanie postępowaniami dyscyplinarnymi, krzyki, mobbingowanie oraz negatywne opinie nieznajdujące pokrycia w codziennym wypełnianiu obowiązków przez poszczególnych prokuratorów. W treści owego pisma znalazły się m.in. następujące stwierdzenia: „Atmosfera pracy (...) jest nie do zniesienia a prokuratorzy czują się wyczerpani fizycznie i psychicznie poprzez nieustanne nękanie prokuratorów o lepsze wyniki statystyczne. Z uwagi na braki kadrowe jednostki – od wielu lat niezmiennie – prokuratorzy wypełniają codziennie obowiązki przypadające na dwa etaty, prowadzą po 110 – 130 spraw, uczestniczą w trzech – czterech dniach wokandowych w tygodniu, nie znajdując zrozumienia i wsparcia u kierownictwa jednostki. (...) wskaźnikiem jakości pracy w tut. Jednostce i sposobie jej zarządzania przez Panią Prokurator Rejonową jest ilość prokuratorów – większa niż w innych jednostkach, która w ostatnim czasie odeszła w stan spoczynku z powodów problemów ze zdrowiem psychicznym jak i neurologicznym (...) Wielu z nas (...) leczy się także na nerwicę i depresję”. Omawiane pismo zawierało także wskazanie, iż o jednym z asesorów została wydana wyjątkowo niesprawiedliwa opinia. Poniżej właściwej treści pisma znajdował się komputerowy podpis: „Prokuratorzy Prokuratury Rejonowej w G.” oraz informacja, iż pismo to zostało przekazane do wiadomości „D. [...]” oraz „[...] W.” (k. 23-24 akt PK I SD).

O istnieniu ww. pisma i informacjach w nim zawartym poinformował „D. [...]” w wydaniach z dnia 9 lutego 2017 r. i 8 marca 2017 r., w których to powołano się na opisany powyżej anonim, oraz bezpośrednio zacytowano niektóre sformułowania w nim zawarte, wskazując, m.in., iż: „na zastraszanie i mobbing ze strony szefowej skarży się autor lub autorzy listu do Z. Z.”; „Prokuratorzy, sąd dyscyplinowani do pracy ponad siły poprzez zastraszanie postępowaniami dyscyplinarnymi, krzyk, mobbingowanie oraz negatywne opinie nieznajdujące pokrycia w codziennym wypełnianiu obowiązków przez poszczególnych prokuratorów” (k. 32v-35 akt PK I SD).

Z treści ww. wniosku o zezwolenie na pociągnięcie prokurator A. M.-B. wynika, iż: „J. J. M. o anonimie dowiedziała się w dniu 6 lutego 2017 r., kiedy to

telefonicznie skontaktował się z nią redaktor D. [...] J. W. i poinformował, że do redakcji wpłynęło pismo o takiej treści i chce znać jej stanowisko, bowiem przygotowuje artykuł do opublikowania. Na jej prośbę przesłał skan anonimu oraz skan koperty (list został nadany pocztą) (...) stempel na kopercie nosi datę 1 lutego 2017 r. adres na kopercie sporządzony jest pismem odręcznym. (...) W dniu 7 marca 2017 r. ponownie telefonicznie skontaktował się z J. J.-M. redaktor J. W. i poinformował, że zgłosił się do niego prokurator z jej prokuratury, który dalej chce dążyć sprawę mobbingu. Następnego dnia ukazał się w D. [...] kolejny artykuł prasowy (...)” (k. 12-13 akt PK I SD).

Omówione powyżej zdarzenia stanowiły przedmiot postępowania służbowego prowadzonego przez Prokuraturę Okręgową w G. pod sygn. PO V WO [...] dotyczącego wyjaśnienia przyczyn, które doprowadziły do wystosowania anonimowego pisma w styczniu 2017 r. do Prokuratora Generalnego. W toku postępowania ustalono, iż: „niewątpliwie w Prokuraturze Rejonowej w G. wystąpił konflikt kilku prokuratorów z kierownictwem tej jednostki. Jak należy sądzić konflikt ten wynikał z jednej strony z poczucia niedocenienia występującego u tych prokuratorów, ponieważ w ich ocenie pomimo wieloletniej pracy nie zostali awansowani na stanowiska funkcyjne lub do jednostki nadrzędnej, a z drugiej strony spowodowany długotrwałym przeciążeniem ich obowiązkami służbowymi. (...) wyrazem tego konfliktu było skierowane do Prokuratora Generalnego w styczniu 2017 r. ww. anonimowego pisma, którego treść została upubliczniona przez przekazanie jego kopii do mediów. W trakcie prowadzonego postępowania służbowego stwierdzono, że w zasadniczej części treść tego pisma, nie została oparta na prawdzie. W szczególności w trakcie postępowania nie potwierdzono tego by sposób zarządzania jednostką prokuratury przez jej kierownika J. J. M. był nieprawidłowy i nosił znamiona mobbingu (k. 149, 155 akt sygn. PO V WO [...]).

Prokurator J. J.-M., złożyła w marcu 2017 r. rezygnację z funkcji Prokuratora Rejonowego w G. i została oddelegowana do wykonywania obowiązków w Prokuraturze Okręgowej w G. (k. 13 akt PK I SD).

W dniu 15 marca 2017 r. pokrzywdzona J. J.-M. złożyła w Prokuraturze Okręgowej w G. zawiadomienie, z którego wynikało, iż prokurator lub prokuratorzy z Prokuratury Rejonowej w G. pomówił lub pomówili ją o takie postępowanie,

którego mogło ją poniżyć w opinii publicznej oraz narazić na utratę zaufania potrzebnego do pełnienia funkcji Prokuratora Rejonowego (k. 13, k. 19, akt PK I SD).

Zdarzenia o których mowa powyżej stanowiły także przedmiot postępowania Prokuratury Rejonowej w G. sygn. PR 1 Ds [...] w sprawie zniesławienia J. J.-M. – Prokuratora Rejonowego w G. za pośrednictwem środków masowego przekazu, tj. występkę z art. 212 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. W toku śledztwa przesłuchano m.in. prokuratorów i asesorów Prokuratury Rejonowej w G.. Żadna z przesłuchanych osób nie potwierdziła, aby pokrzywdzona jako ich przełożona służbowa – Prokurator Rejonowa – stosowała wobec podwładnych mobbing, zastraszala ich, krzyczała lub wydawała niesprawiedliwe opinie. Dowód z zeznań tych świadków stanowił podstawę do powzięcia ustaleń, iż okoliczności zawarte w piśmie adresowanym do Prokuratora Generalnego oraz do redakcji D. [...] były nieprawdziwe (k. 231v akt sygn. PR 1 Ds [...]). W toku postępowania prokurator zasięgnął opinii biegłych z zakresu lingwistyki kryminalistycznej oraz pismoznawstwa/ grafologii, którzy poddali badaniom zarówno treść anonimu jak i jego warstwę lingwistyczną a nadto także kopię koperty adresowanej do redakcji D. [...] oraz oryginał koperty zaadresowanej do Prokuratora Generalnego. Z treści ich opinii wynika, iż datowany na styczeń 2017 r. dowodowy anonim, adresowany do Prokuratora Generalnego, zawiera idiolekt jednej osoby, można zatem z prawdopodobieństwem graniczącym z pewnością stwierdzić, iż idiolekt wynikający z materiału dowodowego jest idiolektem A. M.-B. (k. 166,167,229, akt PR 1 Ds [...]).

W dniu 29 grudnia 2017 r. Zastępca Prokuratora Rejonowego w G. wydał postanowienie sygn. PR 1 Ds [...] o umorzeniu śledztwa na podstawie art. 322 § 1 k.p.k. wobec stwierdzenia występkę z art. 212 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. ściganego z oskarżenia prywatnego oraz braku interesu społecznego w objęciu tego występkę ściganiem z urzędu (k. 19-20 akt PK I SD). W uzasadnieniu wskazano, iż zgromadzony w sprawie materiał dowodowy „daje podstawy do przyjęcia, iż autorem anonimu zawierającego nieprawdziwe informacje, jak również nadawcą tego pisma do redakcji D. [...] jest A. M.-B.” (k. 232, akt PR 1 Ds. 517.2017). Odpis ww. postanowienia o umorzeniu J. J.-M. odebrała 15 stycznia

2018 r. (k. 330-331; załącznik adresowy akt PR 1 Ds [...], zwrotka z podpisem z 15 stycznia 2018 r., nr E [...]). Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy rozpoznający niniejszą sprawę uznał za udowodnione, że J. J.-M. uzyskała wiedzę o osobie sprawy pomówienia w dniu 15 stycznia 2018 r., tj. w dniu odebrania przez nią odpisu ww. postanowienia o umorzeniu śledztwa sygn. PR 1 Ds [...].

Dnia 11 stycznia 2019 r., do Sądu Rejonowego w G. został nadany w Urzędzie Pocztowym G. 16 prywatny akt oskarżenia przeciwko A. M.-B. o przestępstwo z art. 212 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k., sporządzony przez pełnomocnika pokrzywdzonej J. J.-M. Sprawę zarejestrowano w tymże sądzie pod sygnaturą. X K [...]. Okoliczność tę ustalono na podstawie pisma z Sądu Rejonowego w G. z dnia 9 maja 2022 r. (k.335).

W dniu 15 stycznia 2019 r. do Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym wpłynął wniosek z dnia 11 stycznia 2019 r. o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej za popełnienie występku określonego w art. 212 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. prokuratorów: A. M.-B. pełniącej obowiązki w Prokuraturze Rejonowej w K. oraz innej ustalonej osoby (k. 12-17 akt PK I SD), wraz z załącznikami w postaci kserokopii: pełnomocnictwa, postanowienia o umorzeniu śledztwa sygn. PR 1 Ds [...], anonimu wraz ze skanem koperty, artykułów prasowych z dnia 9 lutego 2017 r. i 8 marca 2017 r., prywatnego aktu oskarżenia z dnia 11 stycznia 2019 r. przeciwko prokuratorowi Prokuratury Rejonowej w K. A. M.-B. oraz wydruk komputerowy z wyszukiwarki internetowej „[...]” (k. 18-36 akt PK I SD).

Na posiedzeniu w dniu 15 marca 2019 r. Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym postanowił o wyłączeniu do odrębnego rozpoznania sprawę w zakresie skierowanego przez pełnomocnika J. J.-M. ww. wniosku o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej w części dotyczącej prokuratora A. M.-B. prokuratora Prokuratury Rejonowej w K. (k. 68 akt PK I SD).

W piśmie z dnia 4 kwietnia 2019 r. obrońca A. M.-B. wystosował odpowiedź na ww. wniosek pełnomocnika J. J.-M., w którym to, przedstawił stanowisko, iż wedle jego wiedzy, prokurator A. M.-B. stanowczo nie przyznaje się do popełnienia czynu wskazanego we wniosku. Obrońca w odpowiedzi na wniosek wskazywał, iż przedmiotowy wniosek posiada fundamentalne wady procesowe w postaci braku

dowodów zarówno w znaczeniu formalnym jak i materialnym oraz zawarł wnioski o wydanie uchwały nie zezwalającej na pociągnięcie prokurator A. M.-B. do odpowiedzialności karnej (k. 92-98 akt PK I SD).

Uchwałą z dnia 1 lutego 2021 r. sygn. PK I SD [...] Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym (dalej Sąd Dyscyplinarny) odmówił zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej w części dotyczącej prokurator A. M.-B.. W uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia Sąd Dyscyplinarny wskazał na zaistnienie przesłanek, o których mowa w art. 5 § 2 k.p.k. (k. 196-197, 202 akt PK I SD).

Wskazaną powyżej uchwałę zaskarżyła w całości zażaleniem z dnia 9 lutego 2021 r. wnioskodawczyni J. J.-M. oraz wniosła o jej uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Dyscyplinarny (k. 222-234 akt PK I SD). Zażaleniem z dnia 23 lutego 2021 r. ww. uchwałę zaskarżył także pełnomocnik wnioskodawczyni, wnosząc o zmianę zaskarżonego rozstrzygnięcia poprzez wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokurator A. M.-B. (k. 17-19).

Pismem z dnia 24 maja 2021 r. obrońca prokurator A. M.-B. skierowanym do Sądu Najwyższego Izby Dyscyplinarnej wystosował odpowiedź na zażalenia J. J.-M. i jej pełnomocnika, także wniósł o pozostawienie bez rozpoznania zażalenia J. J.-M. oraz o nieuwzględnienie zażalenia jej pełnomocnika (k. 30-31).

Uchwałą z dnia 10 czerwca 2021 r. sygn. II DIZ 41/21 po rozpoznaniu ww. zażaleń Sąd Najwyższy Izba Dyscyplinarna uchylił zaskarżoną uchwałę Sądu Dyscyplinarnego z dnia 1 lutego 2021 r. i przekazał sprawę Sądowi Najwyższemu Izbie Dyscyplinarnej do ponownego rozpoznania. Podstawa przekazania Sądowi Najwyższemu Izbie Dyscyplinarnej sprawy do ponownego rozpoznania wynikała z nowelizacji art. 27 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, która to nowelizacja weszła w życie 14 lutego 2020 r., zmieniając właściwość sądów rozpoznających wnioski o wyrażenie zgody na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej i czyniąc Sąd Najwyższy Izbę Dyscyplinarną Wydział Pierwszy sądem właściwym do rozpoznania takiego wniosku (k. 83-89).

W piśmie z dnia 7 lipca 2021 r. prokurator A. M.-B. wniosła o nieuwzględnienie wniosku o zezwolenie na pociągnięcie jej do odpowiedzialności karnej oraz załączyła dowód w postaci sprawozdania z badania zasadności

wniosku J. J.-M. z dnia 31 stycznia 2018 r. o wdrożenie postępowania służbowego wobec prokurator A. M.-B. i innej oznaczonej osoby (k.125-137).

Sąd Najwyższy – Izba Dyscyplinarna, po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 15 lipca 2021 r. wniosku pełnomocnika J. J.-M., o podjęcie uchwały w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora Prokuratury Rejonowej w K. – A. M.-B. za czyn za art. 212 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. wydał uchwałę sygn. I DI 31/21, w której zezwolił na pociągnięcie ww. do odpowiedzialności karnej. Uzasadniając swoje rozstrzygnięcie Sąd Najwyższy Izba Dyscyplinarna – orzekający jako sąd pierwszej instancji wskazał m.in., iż: „ustalenia stanu faktycznego dały asumpt do wydania uchwały zgodnie ze złożonym wnioskiem” (k. 142-148).

Powyższa uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2021 r. sygn. I DI 31/21 została zaskarżona przez prokurator A. M.-B. zażaleniem z dnia 11 sierpnia 2021 r. Skarżąca zarzuciła ww. rozstrzygnięciu obrazę przepisów postępowania, tj. art. 135 § 5 i 6 prawa o prokuraturze, poprzez jego błędne zastosowanie i przyjęcie, że w oparciu o wniosek, dowody załączone do wniosku oraz dowody przeprowadzone przez sąd w odniesieniu do prokurator A. M.-B. zachodzą przesłanki zezwolenia na pociągnięcie jej do odpowiedzialności karnej w postaci dostatecznie uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa, w sytuacji, w której z przywołanych powyżej dowodów dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa nie wynikało. Skarżąca zarzuciła także obrazę przepisów postępowania, tj. art. 5 k.p.k. oraz art. 7 k.p.k. w zw. z art. 171 prawa o prokuraturze poprzez dokonanie dowolnej i a nie swobodnej oceny dowodów i podjęcie uchwały bez uwzględniania zasad prawidłowego rozumowania, niezgodnie z wiedzą i doświadczeniem życiowym, bez uwzględniania okoliczności przemawiających na korzyść prokurator A. M.-B., co mogło mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia.

Ponadto skarżąca w swoim zażaleniu zarzuciła obrazę przepisów postępowania, tj. art. 135 § 6 prawa o prokuraturze poprzez niewskazanie, na czym polegał szczególnie uzasadniony przypadek, w związku z którym Sąd Dyscyplinarny uznał za konieczne przeprowadzenie innych dowodów, a następnie przeprowadził dowody z akt postępowań sygn. PR 1 Ds [...], prowadzonego przez Prokuraturę

Rejonową w G. oraz PO V Ds WO [...] prowadzonego przez Prokuraturę Okręgową w G., co mogło mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia.

Skarżąca w zażaleniu zarzuciła także obrazę art. 167 k.p.k. w zw. z art. 171 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 171 prawa o prokuraturze poprzez przeprowadzenie z urzędu wyłącznie dowodów z wybranych dokumentów z akt postępowań sygn. PR 1 Ds [...] prowadzonego przez Prokuraturę Rejonową w G. oraz sygn. PO V Ds [...] prowadzonego przez Prokuraturę Okręgową w G., mimo że zarówno A. M. B., jak i jej obrońca wnosili o przeprowadzenie dowodów z całości akt tych postępowań (również akt podręcznych), bez wskazania, z jakich przyczyn uznano za zasadne przeprowadzenie dowodu z części tych akt, nie oddalając wniosków dowodowych strony w pozostałym zakresie, co mogło mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia. W ostatnim zarzucie zażalenia skarżąca wskazała na obrazę przepisów art. 212 § 1 i 2 k.k. oraz art. 12 § 1 k.k. poprzez błędne przyjęcie, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w sposób dostateczny uzasadniał zaistnienie przesłanek przestępstwa publicznego zniesławienia, podczas gdy ze zgromadzonego materiału dowodowego takie uzasadnione podejrzenie nie wynika, zaś w zgromadzonym materiale dowodowym nie zebrano dowodów wskazujących na zaistnienie jakichkolwiek przesłanek z art. 212 § 1 i 2 k.k.

Skarżąca w swoim zażaleniu wniosła o nieuwzględnienie wniosku o uchylenie jej immunitetu i wydanie przez Sąd Najwyższy II instancji uchwały odmawiającej zezwolenia na pociągnięcie jej do odpowiedzialności karnej.

Powyższą uchwałę zaskarżył także zażaleniem z dnia 13 sierpnia 2021 r. obrońca prokurator A. M.-B. w całości na korzyść swojej klientki. Skarżący zarzucił ww. uchwale naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów (art. 7 k.p.k.), w odniesieniu do wszystkich dowodów zgromadzonych w sprawie, poprzez ich ewaluację sposób niezgodny z wiedzą naukową oraz prawidłami logicznego rozumowania, za całkowitym pominięciem argumentacji przedstawianej przez niego samego i jego mandantkę, a w konsekwencji naruszenie art. 135 § 5 prawa o prokuraturze, które miały wpływ na treść uchwały, poprzez całkowicie bezpodstawne przyjęcie, że zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez prokurator A. M.-B. przestępstwa z art. 212 § 1 i 2 k.k. w zw. z § 2 k.k. Ponadto, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonej uchwały i orzeczenie przez

Sąd Najwyższy o niewyrażeniu zgody na pociągnięcie prokurator A. M.-B. do odpowiedzialności karnej (k. 168-174).

W dniu 9 lutego 2022 r. Sąd Najwyższy – Izba Dyscyplinarna, po rozpoznaniu na posiedzeniu ww. zażaleń: prokurator A. M.-B. oraz jej obrońcy, wydał uchwałę sygn. II DIZ 58/21, w której uchylił zaskarżoną uchwałę i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji. Sąd Najwyższy wydając omawianą uchwałę, stwierdził, iż: „analiza zaskarżonej uchwały prowadzi bowiem do wniosku, że Sąd I instancji, w istocie rzeczy – materialnie odstąpił od własnej analizy wniosku o zezwolenie na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej i dowodów załączonych przez wnioskodawcę. Tym samym nie dokonał samodzielnej oceny przesłanek z art. 135 § 5 ustawy Prawo o prokuraturze. Oparł się natomiast w istotny sposób, o czym świadczy wprost uzasadnienie zaskarżonej uchwały, na decyzjach innych podmiotów, których ustaleniami i ocenami nie był związany” (k. 300). Ponadto, Sąd Najwyższy uchylając zaskarżoną uchwałę wskazał na konieczność ustalenia przez sąd pierwszej instancji rozpoznający sprawy, czy nie doszło do przedawnienia karalności przestępstwa prywatnoskargowego, o popełnienie którego wnioskodawczyni oskarża prokurator A. M.-B..

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Na wstępie Sąd Najwyższy musi odnieść się do zasygnalizowanych wcześniej już przez obrońcę prokurator A. M.-B. oraz Sąd Najwyższy w uchwale sygn. II DIZ 58/21 kwestii ewentualnego ustania karalności przestępstwa będącego przedmiotem niniejszego postępowania.

Sąd Najwyższy stwierdza, iż zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwala na przyjęcie, iż czyn ewentualnego zniesławienia zaistniał w okresie od końca stycznia 2017 r. do 7 marca 2017 r. Zgodnie z treścią art. 101 § 2 k.k. karalność przestępstwa ściganego z oskarżenia prywatnego (a takim przestępstwem jest przestępstwo zniesławienia – uwaga sądu) ustaje z upływem roku od czasu, gdy pokrzywdzony dowiedział się o osobie sprawcy. W przedmiotowej sprawie uznać należy za udowodnione, iż pokrzywdzona J. J.-M.

informację o osobie sprawcy zniesławienia uzyskała w dniu 15 stycznia 2018 r., tj. w dniu doręczenia jej odpisu postanowienia o umorzeniu śledztwa sygn. PR 1 Ds. [...]. Art. 102 k.k. stanowi natomiast, iż: „Jeżeli w okresie, o którym mowa w art. 101, wszczęto postępowanie, karalność przestępstw określonych w art. 101 § 1 ustaje z upływem 10 lat, a w pozostałych wypadkach – z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu”. Konsekwencją owego przepisu jest zatem wydłużenie terminu ustania karalności przestępstw prywatnoskargowych do lat 6 od chwili popełnienia czynu stanowiącego przestępstwo prywatnoskargowe, jeżeli przed upływem roku od chwili dowiedzenia się przez pokrzywdzonego o osobie sprawcy doszło do wszczęcia postępowania karnego w sprawie o przestępstwo prywatnoskargowe (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 20 grudnia 2021 r., sygn. IV KK 687/21). Sąd Najwyższy przypomina, że zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie i doktrynie poglądem, „zarówno złożenie skargi, o której mowa w art. 488 § 1 k.p.k., tak samo jak wniesienie bezpośrednio do sądu prywatnoskargowego aktu oskarżenia, powoduje i powodowało przedawnienie karalności na podstawie art. 102 k.k.” (postanowienie Sądu Najwyższego z 20 października 2016 r., sygn. III KK 212/16, LEX nr: 2142561; zob. również Kodeks karny – komentarz. pod red. A. Grześkowiak i K. Wiak. Warszawa 2018. S. 658-659. nb. 7; Kodeks karny – komentarz. pod red. M. Filara. Warszawa 2008. s. 469. teza nr 5). W przedmiotowej sprawie prywatnoskargowy akt oskarżenia przeciwko prokurator A. M.-B., pełnomocnik pokrzywdzonej radca prawny S. B. skierował w dniu 11 stycznia 2019 r. (k. 335), a więc przed upływem roku od chwili, gdy J. J.-M. uzyskała wiedzę o sprawcy przestępstwa zniesławienia popełnionego na jej szkodę, zatem nie może być mowy o ustaniu karalności czynu wskazanego we wniosku o uchylenie immunitetu prokurator A. M.-B. gdyż w zaistniałej sytuacji procesowej karalność owego czynu ustanie 7 marca 2023 r.

Analizę wniosku i przedłożonych przez niego dowodów należy rozpocząć od przypomnienia orzecznictwa Sądu Najwyższego dot. immunitetu sędziowskiego, zachowującego jednak aktualność także w odniesieniu do immunitetu prokuratorskiego, mianowicie: „immunitet sędziowski (w odniesieniu do przedmiotowej sprawy immunitet prokuratorski – uwaga sądu) jest immunitetem formalnym. Nie powoduje on wyłączenia odpowiedzialności, czy też karalności za

popołniony czyn, a jedynie wprowadza zakaz pociągnięcia osoby posiadającej taki immunitet do odpowiedzialności karnej przed sądem, chyba że oskarżyciel uzyska na to zgodę uprawnionego organu. Ochronne oddziaływanie immunitetu powoduje, że dopóki nie zostanie on uchylony prawomocną uchwałą sądu dyscyplinarnego, niedopuszczalne jest wszczęcie i dalsze prowadzenie postępowania przeciwko osobie, którą chroni. Jego uchylenie jest zatem warunkiem przejścia postępowania karnego dotyczącego sędziego z fazy *in rem* w fazę *in personam* (...). W ramach postępowania zainicjowanego wnioskiem o wyrażenie zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, zadaniem sądu dyscyplinarnego jest zatem weryfikacja przedstawionego przez wnioskodawcę materiału dowodowego w celu sprawdzenia, czy zachodzi wynikająca z art. 80 § 2c prawa o ustroju sądów powszechnych (w przedmiotowej sprawie dot. immunitetu prokuratorskiego, przepis analogiczny – art. 135 prawa o prokuraturze – uwaga sądu), przesłanka uchylenia immunitetu, jaką jest dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa, które jednocześnie jest warunkiem sporządzenia postanowienia o przestawieniu zarzutów w postępowaniu karnym” (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2016 r., sygn. akt SNO 29/16).

Sąd w postępowaniu o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej ma obowiązek oceny przedłożonych przez wnioskodawcę dowodów, z uwzględnieniem przede wszystkim reguł wynikających z art. 7 k.p.k., czy dostatecznie uzasadniają podejrzenie popełnienia przestępstwa przez prokuratora. Ocena taka nie powinna jednak wykraczać poza granice dostatecznie uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa. Sąd ma obowiązek ocenić czy wersja przedstawiona przez oskarżyciela (w realiach niniejszej sprawy oskarżyciela prywatnego) jest dostatecznie uprawdopodobniona. Sąd rozpoznający wniosek o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego, nie ma obowiązku, a nawet prawa, do ustalenia winy sędziego, którego taki wniosek dotyczy. „Wina może być bowiem ustalona jedynie przez sąd powszechny w postępowaniu karnym, prowadzonym według reguł określonych w Kodeksie postępowania karnego” (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2012 r., sygn. akt SNO 3/12, Lex nr: 1228696, podobna uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2016 r., sygn. akt SNO 29/16).

Pod pojęciem „dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa”, o którym mowa w art. 135 § 5 prawo o prokuraturze, należy rozumieć taką sytuację, gdy zebrane w sprawie dowody wskazują w sposób dostateczny na to, że prokuratorowi można postawić zarzut popełnienia przestępstwa. Jest przy tym oczywiste, że nie wystarcza samo przypuszczenie, iż było tak, jak twierdzi się we wniosku o zezwolenie na pociągnięcie danego prokuratora do odpowiedzialności karnej, ale nie jest też wymagane przekonanie o jego winie. Postępowanie o uchylenie immunitetu prokuratorskiego poprzez wyrażenie zgody na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej, nie jest bowiem postępowaniem rozstrzygającym o jego odpowiedzialności karnej, a więc sąd dyscyplinarny nie musi mieć pewności, że przestępstwo zarzucane prokuratorowi we wniosku faktycznie zostało przez niego popełnione (zob. analogicznie stanowisko w odniesieniu do immunitetu sędziowskiego wyrażone w uchwale Sądu Najwyższego z 16 maja 2018 r. sygn. akt SNO 18/18, Lex nr 2515772).

Odnosząc się do przedłożonych przez wnioskodawcę dowodów Sąd Najwyższy stwierdza, że w stopniu więcej niż dostatecznym uzasadniają podejrzenie popełnienia przestępstwa przez prokurator A. M.-B. wskazanego we wniosku o wyrażenie zgody na pociągnięcie jej do odpowiedzialności karnej. Bez wątplenia treść pisma zaadresowanego do Prokuratora Generalnego – Ministra Sprawiedliwości oraz do D. [...] nosi znamiona zniesławienia w rozumieniu art. 212 k.k. Zawarte w nim stwierdzenie takie jak: „(...) sposób zarządzania jednostką, a w szczególności ludźmi, przez Panią Prokurator Rejonową jest nie do zaakceptowania i niesie za sobą wiele niekorzystnych zjawisk. W naszej prokuraturze panuje nastrój zastraszenia, rezygnacji, przemęczenia oraz zaszczucia. Prokuratorzy są dyscyplinowani do pracy ponad siły poprzez zastraszanie postępowaniami dyscyplinarnymi, krzyki mobbingowanie oraz negatywne opinie nie znajdujące pokrycia w codziennym wypełnianiu obowiązków (...)” muszą być zakwalifikowane do takich które mogą przypisywać ówczesnemu kierownictwu Prokuratury Rejonowej w G. takie postępowanie, które narażało go w oczach opinii publicznej na utratę zaufania potrzebnego dla wykonywania zawodu prokuratora, w szczególności kierownika jednostki organizacyjnej prokuratury.

Zgodnie z poglądami doktryny, które Sąd Najwyższy w niniejszym składzie w pełni aprobuje „przedmiotem ochrony przepisu art. 212 § 1 k.k. jest cześć i godność osoby pomawianej o postępowanie lub właściwości, które są sprzeczne z prawem, z zasadami etyki, w tym etyki zawodowej oraz np. o brak kompetencji lub zdolności do wykonywania danego zawodu (...). Prawo do >krytyki< nie może być utożsamiane z prawem do >zniesławiania<, a krytyczne oceny powinny być wyrażone w odpowiedniej formie zwłaszcza gdy nie są wyrażane w sposób spontaniczny lub w toku szybkiej wymiany słów, a w sposób zaplanowany i przemyślany” (A. Grześkowiak. Kodeks karny. Komentarz. Warszawa 2018. s. 1107-1108). Pisemna wypowiedź upubliczniona zresztą przez media, w której jej autor zarzucał prokurator J. J.-M. działania sprzeczne z elementarnymi zasadami etyki, a nawet stanowiące naruszenie prawa takie jak mobbing (vide art. 94³ Kodeksu pracy) bez wątplenia musi zostać potraktowane jako narażające wymienioną, pełniącą przeciw funkcję, z którą wiąże się obowiązek przestrzegania prawa (vide art. 92 § 1 prawa o prokuraturze), na utratę zaufania potrzebnego dla zawodu prokuratora.

Dowody przedłożone przez wnioskodawcę, w postaci pisma zaadresowanego do D. [...] oraz do Prokurator Generalnego, a w szczególności opinii biegłych z zakres badań pisma ręcznego i lingwistyki kryminalistycznej (akta śledztwa sygn. PR 1 Ds [...] Prokuratury Rejonowej w G., k. 133-230), w więcej niż dostatecznym stopniu w rozumieniu art. 135 § 5 prawa o prokuraturze, uzasadniają fakt, zredagowania przez prokurator A. M.-B. pisma do Prokuratora Generalnego, o którym mowa powyżej (k. 191-192) oraz uprawdopodobniają twierdzenie że owa prokurator własnoręcznie zaadresowała dowodowe pismo do D. [...] (k. 229). Sąd Najwyższy przypomina, iż: „Dowód z opinii biegłego oceniony być musi zwłaszcza z zachowaniem następujących wskazań, tj. czy: 1) biegły dysponuje wiadomościami specjalnymi niezbędnymi do stwierdzenia okoliczności mających istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy (argument z art. 176 § 1 k.p.k.); 2) opinia biegłego jest logiczna, zgodna z doświadczeniem życiowym i wskazaniem wiedzy (argument z art. 4 § 1 k.p.k.); 3) opinia ta jest pełna i jasna i nie zachodzi nie wyjaśniona sprzeczność pomiędzy nią a inną opinią ujawnioną w toku przewodu sądowego

(arg. a contrario z art. 182 k.p.k.)” (wyrok Sądu Najwyższego z 6 maja 1983 r. sygn. IV KR 74/83, LEX nr: 19886).

Analiza powyższej opinii pozwala stwierdzić, że została ona opracowana przez osoby dysponujące specjalistyczną wiedzą z zakresu badania pisma ręcznego oraz z zakresu lingwistyki kryminalistycznej, kwalifikacje tych osób, jako biegłych sądowych zostały uprzednio, przed decyzją o wpisaniu ich na listę biegłych, zweryfikowane przez prezesów sądów okręgowych stosownie do przepisów Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 24 stycznia 2005 r. w sprawie biegłych sądowych (Dz.U.2005.15. 133). W sporządzonej przez siebie opinii biegli udzielili odpowiedzi na wszystkie postawione im pytania w sposób przekonujący uzasadniając swoje stwierdzenia, w szczególności opisując bardzo starannie użyte przez siebie materiały i sposoby przeprowadzonych badań. Powyższa opinia nie może być zatem uznana za niepełną lub niejasną w rozumieniu art.201 k.p.k. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 1 września 1975 r. sygn. Z 24/75, LEX nr: 19059) i musi być potraktowana, jako dowód w pełni wiarygodny.

Ponadto Sąd Najwyższy stwierdza, że z treści zeznań świadków I. M.(akta śledztwa PR 1 Ds [...], k. 55-58), A. L.(k. 60), A. K. (k. 68-69), M. G. (k. 71-72), T. J. (k. 74-75), S. S. (k. 77-78), I. L.(k. 80-81), E.K. (k. 87-88), P. W.(k. 98-99), M. K. (k.101-102), A. P. (k. 104-105), G.G. (k. 107-108), A. B.-Ż. (k. 110-111), M. B.(k. 113-114) oraz dokumentacji zawartej w aktach postępowania sygn. PO V WO [...] dotyczącego badania zasadności anonimowego listu, o który mowa powyżej, wynika jednoznacznie, iż brak jest jakichkolwiek podstaw do stwierdzenia, iż sposób kierowania jednostką organizacyjną prokuratury przez J. J.-M. nosił cechy mobbingu, zastraszania itd. Zeznania te jako pochodzące od osób co do których zdolności postrzegania i zapamiętywania brak podstaw, aby je kwestionować, osób wykonujących funkcje publiczną prokuratora, a więc funkcję z którą wiąże się lub przynajmniej powinno wiązać się poczucie szczególnej odpowiedzialności za składane przez prokuratorów depozycje uznać należy za w pełni wiarygodne. Ze wskazanych powyżej dowodów wynika zatem, że ww. pismo skierowane do Prokuratora Generalnego oraz przekazane do wiadomości (i częściowo upublicznione przez D. [...]) nie może być potraktowane jako „popelnione” w

warunkach kontratypu dozwolonej krytyki w rozumieniu 213 § 2 k.k., który to przepis wyłącza bezprawność czynu określonego w art. 212 § 1 lub 2 k.k., m.in. wtedy, gdy uczyniony przez sprawcę zarzut jest prawdziwy (zob. M. Królikowski. R. Zawłocki. Kodeks karny – część szczególna. Tom I. Warszawa 2017. s. 914. nb. 17). Prawdziwość takowego zarzutu zgodnie z brzmieniem wymienionego przepisu stanowi jeden z warunków sine qua non bezkarności publicznego podnoszenia lub rozgłaszania zarzutu lub zarzutów, o których mowa w art. 212 § 1 k.k. Sąd Najwyższy stwierdza również, iż anonimowy charakter dowodowego pisma uprawdopodobnia też podejrzenie, iż jego autor (autorzy) działali nie z zamiarem obrony społecznego uzasadnionego interesu (gdyby tak było nie mieliby podstaw ukrywać swojej tożsamości), ale z zamiarem zniesławienia nielubianej przełożonej.

Na marginesie Sąd Najwyższy zauważa zaistniałą wewnętrzną sprzeczność wniosku pełnomocnika pokrzywdzonej polegającą na wskazaniu w komparycji przedmiotowego wniosku kwalifikacji prawnej czynu przypisywanego A. M.-B. - art. 212 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. (akta PK I SD k. 12), a przywołaną w końcowym fragmencie uzasadnienia wniosku (akta PK I SD k. 17) kwalifikacją owego czynu – art. 212 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. Po zapoznaniu się z treścią uzasadnienia wniosku, jak i treścią prywatnego aktu oskarżenia (akta PK I SD k. 25-31) Sąd Najwyższy uznał, iż przedmiotem wniosku było wyrażenie zgody na pociągnięcie prokurator A. M.-B. za przestępstwo z art. 212 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Z tych też powodów Sąd Najwyższy uchwalił jak w sentencji.